

NÁZEV ŠKOLY:	Masarykova základní škola a mateřská škola Melč, okres Opava, příspěvková organizace
ČÍSLO PROJEKTU:	CZ.1.07/1.4.00/21.2623
AUTOR:	Mgr. Lucie Čechovičová
NÁZEV:	VY_32_Inovace_Český_jazyk_7
ČÍSLO DUM:	10
TÉMA:	Slovesný způsob
ROČNÍK:	9.
OBDOBÍ REALIZACE:	1/2013

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Anotace

Prezentace je určena k rozšíření učiva o mluvnických kategoriích sloves se zaměřením především na slovesný způsob.

EVOKACE

- Uhodneš další kategorii sloves podle rébusu?

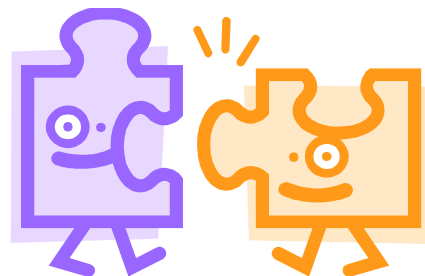
A decorative vertical bar on the left side of the slide, consisting of several thin, parallel lines in shades of light purple and pink. To the right of these lines are four solid purple circles of varying sizes, arranged in a descending staircase pattern from top to bottom. The largest circle is at the top, followed by a medium-sized one, a small one, and another medium-sized one at the bottom.

SLOVESNÝ ZPŮSOB

SLOVESNÝ ZPŮSOB

○ Slovesa mohou vyjádřit způsob:

1. **oznamovací** (volám, volal jsem, budu volat)
2. **rozkazovací** (volej)
3. **podmiňovací** (volal bych, byl bych býval volal)

URČI SLOVESNÝ ZPŮSOB:

Umývám nádobí.

oznamovací

Umyj nádobí!

rozkazovací

Umyl bych nádobí, kdyby byla teplá voda.

podmiňovací

Večer budeme tančit.

oznamovací

Podal bys mi prosím pilku?

podmiňovací

Podej mi prosím pilku.

rozkazovací

Neposlouchejte za dveřmi.

rozkazovací

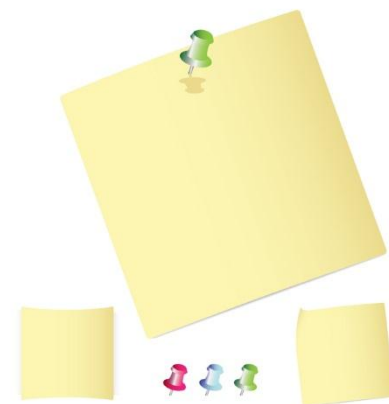
Nosil jsem knihy.

oznamovací

OZNAMOVACÍ ZPŮSOB

- Sloveso v oznamovacím způsobu vyjadřuje děj skutečný, který se odehrává v přítomnosti, minulosti nebo v budoucnosti.
- Podle toho rozlišujeme:
 - oznamovací způsob času **přítomného**
 - oznamovací způsob času **minulého**
 - oznamovací způsob času **budoucího**

PŘEHLED ČASOVÁNÍ V OZNAMOVACÍM ZPŮSOBU NEDOKONAVÉ SLOVESO

nedokonavé sloveso					
čas	jednotné číslo		množné číslo		osoba
přítomný	žiju	žiju si	žijeme	žijeme si	1.
	žiješ	žiješ si	žijete	žijete si	2.
	žije	žije si	žijí	žijí si	3.
minulý	žil jsem	žil jsem si	žili jsme	žili jsme si	1.
	žil jsi	žil jsi si (sis)	žili jste	žili jste si	2.
	žil	žil si	žili	žili si	3.
budoucí	budu žít	budu si žít	budeme žít	budeme si žít	1.
	budeš žít	budeš si žít	budete žít	budete si žít	2.
	bude žít	bude si žít	budou žít	budou si žít	3.

- V tabulce bylo zachyceno časování slovesa nedokonavého. Se slovesy nedokonavými je to trochu jinak. Z hlediska přítomnosti, ve které žijeme, je pro nás minulost ohraničena svým koncem a budoucnost svým začátkem. Minulost a budoucnost jsou tedy pro nás ohraničené, kdežto přítomnost je probíhající. Jak víme, vid dokonavý vyjadřuje děj nějak ohraničený. Jak to asi tedy bude mít dokonavé sloveso s vyjádřením přítomného času?

Dokonavá slovesa přítomnost nevyjadřují!

Jak tedy bude vypadat časování dokonavého slovesa v oznamovacím způsobu?

ČASOVÁNÍ DOKONAVÉHO SLOVESA

dokonavé sloveso				
způsob	čas	jednotné číslo	množné číslo	osoba
oznamovací	přítomn.			
	minulý	zažil jsem zažil jsi zažil	zažili jsme zažili jste zažili	1. 2. 3.
	budoucí	zažiju zažiješ zažije	zažijeme zažijete zažijí	1. 2. 3.

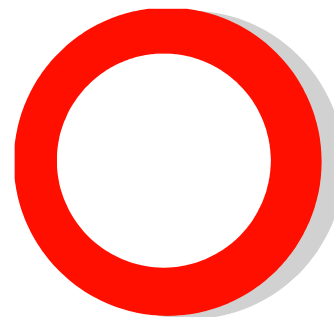
ROZKAZOVACÍ ZPŮSOB

○ rozkazovací způsob slovesa vyjadřuje:

- rozkaz
- zákaz
- prosbu

○ Má pouze tři tvary:

- 2. os. č. j.
- 1. os. č. mn.
- 2. os. č. mn.

PŘEHLED ČASOVÁNÍ V ROZKAZOVACÍM ZPŮSOBU

způsob	čas	číslo jednotné	číslo množné	osoba
rozkazovací		-	žijme!	1.
		žij!	žijte!	2.
		-	-	3.

JINÉ MOŽNOSTI VYJÁDŘENÍ ROZKAZU, PŘÁNÍ A PROSBY...

- Zavírat!
- Mlčet!
- Nevstupovat!
- Nikam nepůjdeš!
- Budeš mlčet!
- Zavřeš už konečně pusu!
- Půjčil bys mi to?
- Dala bys mi už pokoj?
- Neměl bys jít?

PODMIŇOVACÍ ZPŮSOB

- vyjadřuje podmíněný děj nebo přání
- rozlišujeme:
 - přítomný *přišel bych*
 - minulý *byl bych (býval) přišel*

Přehled časování v podmiňovacím způsobu:

způsob		číslo jednotné	číslo množné	osoba
podmiňovací		volal bych volal bys volal by	volali bychom volali byste volali by	1. 2. 3.
		byl bych (býval) volal byl bys (býval) volal byl by (býval) volal	byli bychom (bývali) volali byli byste (bývali) volali byli by (bývali) volali	1. 2. 3.

SLOVESO BÝT V PODMIŇOVACÍM ZPŮSOBU

- Podmiňovací způsob nejsnadněji poznáme podle slůvek **bych, bys, by, bychom, byste, by.**
- Tyto tvary se často spojují se spojkami „aby“
 - **abych, abys, aby, bychom, abyste**
- a také s „kdyby“
 - **kdybych, kdybys, kdyby, kdybychom, kdybyste**

JAK SPRÁVNĚ POJMENOVAT VŠECHNA TA SLOVÍČKA, KTERÁ TVOŘÍ PODMIŇOVACÍ ZPŮSOB

byl bych se díval

příčestí minulé
slovesa být

podmiň. zp.
slovesa „být“

zvratné
zájmeno

příčestí minulé
slovesa

ZATĚŽKÁVACÍ ZKOUŠKA

Dokázal/a bys slovesa v podmiňovacím způsobu najít i v této větě?

Ale pozor! Jistě jste si všimli, že tvar podmiňovacího způsobu může být složen až z pěti slov, která jsou navíc roztroušena po celé větě...

Kdybys včas zavolal, určitě bychom se tam byli večer všichni sešli.

*Kdy**bys** včas **zavolal**, určitě **bychom se** tam **byli** večer všichni **sešli**.*

SPRÁVNÉ TVARY SLOVESA BÝT V PODMIŇOVACÍM ZPŮSOBU

- Zaškrtni ty slovesné tvary, v nichž jsou chyby:

~~přišel by jsem~~ – přišel bych

~~chtěli by jsme~~ – chtěli bychom

pochopil bys – ~~pochopil by jsi~~

zasadil bych – ~~zasadil by jsem~~

~~pochopili by jsme~~ – pochopili bychom

~~podíval by jsi se~~ – podíval by ses

Citace

TOPIL, Zdeněk a Vladimíra BIČÍKOVÁ. *Český jazyk s Tobiášem: Tvarosloví - slovesa*. Havlíčkův Brod: Tobiáš, 1994. ISBN 80-858008-24-2.

Kliparty jsou součástí Microsoft Office.